

**Handläggare**  
Kajsa Sundström Van Zeveren  
Dag Hallén

**Datum**  
2020-09-30

**Vår beteckning**  
RUN/200316

**Ert Datum**  
2020-06-24

**Er beteckning**  
N2020/01752/JL

Näringsdepartementet

## **Svar på remiss om Remiss - Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige**

Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

### **Sammanfattning av synpunkter från Region Värmland**

Region Värmland ansvarar för framtagningen av vår regionala utvecklingsstrategi Värmlandsstrategin och har uppdrag inom ramen för det vad gäller till exempel energi, klimat, miljö, jämställdhet, kompetensutveckling, infrastruktur, bredbandsutbyggnad, bioekonomi och landsbygdsutveckling.

Region Värmland har förvaltningsuppdraget för den större delen av regionens tilldelade statliga utvecklingsmedel och beslutar om användningen av dessa medel till projekt och investeringsmedel för både företag och organisationer. Region Värmland anser att förvaltningen av landsbygdsprogrammet bör sammanfogas med detta.

Region Värmland arbetar brett med regionala utvecklingsuppdraget i hela vår geografi där både städer och landsbygd ingår.

Region Värmland ställer sig bakom promemorian om den gemensamma jordbrukspolitiken och den behovsanalys som gjorts av Jordbruksverket. Målen i promemorian är relevanta och framtidsinriktade och de nedbrutna åtgärdsområdena täcker till stor del in vilka behov som återspeglas för regionens jordbruk.

**Handläggare**  
Kajsa Sundström Van Zeveren  
Dag Hallén

**Datum**  
2020-09-30

**Vår beteckning**  
RUN/200316

**Ert Datum**  
2020-06-24

**Er beteckning**  
N2020/01752/JL

Region Värmland vill dock påpeka betydelsen av att stödja hela livsmedelskedjan där regionala förädlingsföretag har stor chans att utvecklas och både trygga en regional livsmedelsförsörjning och bidra till regional tillväxt och sysselsättning i samklang med primärnäringen.

Att tillvarata och förvalta jordbruksmarkens produktionsförmåga är viktigt för att säkra näringens fortlevnad. Region Värmlands inställning är därför att insatser som syftar till att bibehålla och utveckla jordbruksmarkens produktionsförmåga i de mindre konkurrensstarka regionerna som Värmland tillhör behöver särskilt stöd i den nya gemensamma jordbrukspolitiken.

Regionerna har idag regeringens uppdrag att verka för övergripande samordning, samverkan och samarbete mellan aktörer verksamma i länet av betydelse för bredbandsutbyggnaden. Regeringen har inrättat ett system med bredbandskoordinatorer i alla län och genom det har regionerna idag i uppdrag att i dialog med kommunerna hålla samman prioriteringen av bredbandsinvesteringar i respektive län. På nationell nivå är Post- och Telestyrelsen ansvarig för samordningen och genomförande av statliga stöd, i samverkan med regionerna. Region Värmland anser att om investeringar i bredbandsutbyggnad framåt ska kunna finansieras via CAP, ska det samordnas via den befintliga stödstruktur som byggts upp nationellt och inte via Landsbygdsprogrammet.

### **Synpunkter generellt**

Region Värmland yttrar sig över promemoria om behovsanalys i den strategiska jordbrukspolitiken i Sverige (N2020/01752/JL).

Region Värmland ansvarar för utvecklingsinsatser inom områden som hälso- och sjukvård, tandvård, kollektivtrafik, infrastruktur, näringsliv, arbetsmarknad, jämställdhet, kompetensförsörjning och kultur. Detta görs bland annat genom att ta fram en regional utvecklingsstrategi den s.k. Värmlandsstrategin.

### **Landsbygdsutveckling**

Region Värmland har därför uppdrag inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet vad gäller tex energi, klimat, miljö, jämställdhet, kompetensutveckling, infrastruktur och landsbygdsutveckling. I den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2014–2020

**Handläggare**  
Kajsa Sundström Van Zeveren  
Dag Hallén

**Datum**  
2020-09-30

**Vår beteckning**  
RUN/200316

**Ert Datum**  
2020-06-24

**Er beteckning**  
N2020/01752/JL

pekas klimatförändringen ut som en av vår tids största utmaningar. Strategin menar att klimat, miljö och energiutmaningarna utgör en drivkraft för teknik-, varu- och tjänsteutveckling i alla branscher. I den nya strategin för cirkulär ekonomi som togs fram i juli 2020 lyfts cirkulär biobaserad ekonomi och miljödriven affärsutveckling som en viktig dimension för ett ökat företagande, exportmöjligheter och sysselsättning i framför allt landsbygdsregioner. De regionalt utvecklingsansvariga aktörerna är särskilt utpekade som viktiga aktörer för att strategiernas intentioner ska uppfyllas.

#### Smart specialisering

Under våren 2015 arbetade Region Värmland fram en regional forsknings- och innovationsstrategi för smart specialisering. Smart specialisering är ett sätt att skapa konkurrensfördelar för enskilda europeiska regioner, och för Europa som helhet. Genom den här strategin har Region Värmland tillsammans med näringslivet, akademien och offentlig sektor satt på pränt hur vi i Värmland ska prioritera och satsa på innovation för att stärka Värmlands konkurrenskraft.

Resultatet av analys- och prioriteringsarbetet blev fem områden för smart specialisering alla med en eller flera branschinriktningar. Den starkaste prioriteringen blev skoglig bioekonomi. Specialiseringen på bioekonomi beskrivs som att vi demonstrerar bioekonomi i hela Värmland genom innovation och genom att öka utbud och efterfrågan på skogsbaserade produkter och tjänster. Samtidigt visar vi vägen för omställning till ett fossilfritt och hållbart samhälle i hela Värmland.

#### Hållbar och sammanhållen region

Under framtagandet av den nya regionala utvecklingsstrategin Värmlandsstrategin, har i dialog med många människor, vikten av gemensamma utgångspunkter för hela länets utveckling blivit tydligare. Det behöver finnas en röd tråd genom övergripande strategier och underliggande handlingsplaner och många lyfter just hållbarhet. Detta kan på ett tydligt sätt binda ihop betydelsen av att samorientera alla hållbarhetsperspektiven och se potentialen och styrkan i att fatta beslut som på lång sikt skapar en mer hållbar, smart och sammanhållen region.

Bilden av staden som en plats med goda livsvillkor, utbildnings- och arbetsmöjligheter förstärker den urbana normen. Det gör att städerna stärker sin roll som regionala ekonomiska motorer. Men det är i samverkan med

**Handläggare**  
Kajsa Sundström Van Zeveren  
Dag Hallén

**Datum**  
2020-09-30

**Vår beteckning**  
RUN/200316

**Ert Datum**  
2020-06-24

**Er beteckning**  
N2020/01752/JL

landsbygdsområden som tillväxten kan säkras. Det beror på att olika platser har olika egenskaper, möjligheter och utmaningar och kan komplettera och stärka varandra. Tillsammans kan de möta invånarnas behov, locka till sig nya och skapa långsiktigt attraktiva livsmiljöer.

I insatsområdet för en hållbar, smart och sammanhållen region vill vi anta utmaningen att peka ut faktorer som är viktiga för att människor från olika grupper i Värmland skall få större möjligheter att fortsätta få acceptabla levnadsvillkor, utbildnings- och arbetsmöjligheter i större delen av regionen. Vi vill undersöka vilka nya samverkansformer som kan behövas mellan olika delar av länet för att ta vara på den utvecklingskraft som finns i att låta människor skapa egna attraktiva livsmiljöer och vi vill medverka till att utveckla nya arbetssätt och metoder för att på allvar integrera samtliga hållbarhetsaspekter i utvecklingsarbetet.

*Region Värmland arbetar därför med regionala utvecklingsfrågor som näringslivsutveckling, infrastruktur och bredband, bioekonomi, jämställdhet, kompetensutveckling i hela vår geografi där både städer och landsbygd ingår.*

#### Regional livsmedelsstrategi

Av länets och branschens livsmedelsstrategi framgår att nuläget för det värmländska lantbruket är svag lönsamhet. Primärproducenter och förädlare (nedan kallat företagen) inom livsmedelssektorn har ett mycket starkt produktionsperspektiv, där mödan står i fokus och man säljer bulkprodukter till låga priser i produktionskedjans mellanled. Företagen är inte tillräckligt medvetna om konsumentens påverkan på vad som produceras, och saknar kunskap om de behov och önskemål som styr konsumentens sätt att agera. Därför fokuserar man på att kommunicera/sälja mödan i arbetet i stället för att presentera produkternas kundvärde. Alltför många företag saknar sälj- och kommunikationskanaler samt tydliga kopplingar till förädlingsledet och konsumenterna.

Framtidsbilden är dock att det ska vara starkt, konkurrenskraftigt och hållbart i Värmland. Det finns nu tydligare målsättningar på nationell nivå som stärker denna bild. Samtidigt påpekas att värmländskt jordbruk karaktäriseras av att det ligger i ett skogslän och ett mer intensivt lantbruk finns mest i de södra delarna runt Väneren. Region Värmland vill förstärka detta med att det värmländska jordbruket är relativt småskaligt i jämförelse

**Handläggare**  
Kajsa Sundström Van Zeveren  
Dag Hallén

**Datum**  
2020-09-30

**Vår beteckning**  
RUN/200316

**Ert Datum**  
2020-06-24

**Er beteckning**  
N2020/01752/JL

med andra starkare län och framgångsfaktorerna ligger framför allt i att värna om hög kvalitet på produkterna och att efterfrågan på närodlat hålls hög i konkurrens med produkter utifrån. Strategin bör därför vara att extra noga betona det värmländska jordbrukets nödvändighet för en levande landsbygd och en öppen landskapsbild.

I länets och branschens livsmedelsstrategi tar man fasta på de speciella förutsättningar som finns i Värmland för att producera livsmedel av hög kvalitet. I dagsläget finns det nischer och nya strategiska marknadssektorer som har skapat och kan skapa många nya företag i livsmedelskedjan inte minst i förädlingsledet. Näringen vill inrikta sig på tillväxtområden där det för närvarande saknas stora aktörer. Då Värmland inte har förutsättningar för att utveckla bulkproduktion och därmed konkurrera med pris, inriktar sig strategin på produktion av varor och tjänster med andra mervärden och kvalitéer. Det innebär en varierad produktion med både skogsbruk, växtodling och djur som bas.

*Region Värmland står bakom denna strategi och anser att den nya jordbrukspolitiken måste tydligare lyfta fram möjligheterna med att utveckla hela livsmedelskedjan framförallt i rurala regioner.*

### CAP och landsbygdsutveckling

Region Värmlands arbete rimmar därför väl med målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken som syftar till en livskraftig landsbygd och en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet där exempelvis arbete för stärkt konkurrenskraft, hållbar utveckling och relevanta miljömål nämns men också målen för CAP som också syftar till att förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden.

I promemorian om CAP talas om hur olika strategier samverkar för att nå samma mål. Den nya gemensamma jordbrukspolitiken sägs komma att vara en viktig del för att bidra till målsättningarna i strategin för jord till bord (F2F). Livsmedelsstrategins mål och dess åtgärder syftar till att öka livsmedelsproduktionen och stärka sektorns konkurrenskraft samtidigt som relevanta miljömål nås. Målstrukturen i CAP återspeglar också just samspelet med att förbättra primärproduktionens konkurrenskraft, stärka miljö och klimatåtgärder samt förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden.

**Handläggare**  
Kajsa Sundström Van Zeveren  
Dag Hallén

**Datum**  
2020-09-30

**Vår beteckning**  
RUN/200316

**Ert Datum**  
2020-06-24

**Er beteckning**  
N2020/01752/JL

*Region Värmland vill göra gällande att det är viktigt att se dessa förstärkningsåtgärder i sin helhet. Det betyder tex att livsmedelsproduktionen omfattar hela livsmedelskedjan. I landsbygdsregioner som Värmland är det därför viktigt att inte bara förstärkningarna inriktas på primärproduktionen.*

#### Jordbruksmarkens produktionsförmåga

Att tillvarata och förvalta jordbruksmarkens produktionsförmåga är en grundbult i näringens fortlevnad. Under allmänt mål 2 resoneras kring jordbruksmarkens uthållighet och förmåga att klara av klimatförändringar samt om hur förbättringsåtgärder för markstruktur, avvattnings, kolinlagring och mullhaltsökningar kan öka markens produktionsförmåga och samtidigt minska växthusgasavgången.

Region Värmland håller med om att CAP bör vara ett bra verktyg för att stödja åtgärder inom detta mål. Region Värmland stödjer också att ökad produktion och tillvaratagande av resurser för produktion av förnybar energi kan bidra till övergången mot en mer cirkulär och biobaserad ekonomi och därmed säkerställa att användningen av fossila råvaror minskar för att till slut utebli.

När det gäller jordbruksmarkens produktionsförmåga varierar den dock avsevärt beroende på förutsättningar men framför allt på vilken landsända man befinner sig i. Man bör beakta att markinvesteringar för till exempel dränering är ungefär lika stora oberoende av vilken region de utförs i trots att bördigheten och därmed avkastningsmöjligheterna för åkermark väsentligen varierar inom Sverige. I regioner med lägre bördighet blir därför förbättringsinvesteringarna oproportionerligt stora samtidigt som stora arealer är eftersatta. I Värmland finns stora arealer som är lågavkastande på grund av eftersatta förbättringsåtgärder samt ett lågintensivt brukande. Dessa arealer kan därmed utgöra en stor potential för ökad produktion och näringsverksamhet om åtgärder vidtas.

*Region Värmlands inställning är därför att insatser som syftar till att bibehålla och utveckla jordbruksmarkens produktionsförmåga i de mindre konkurrensstarka regionerna behöver särskilt stöd i den nya jordbrukspolitiken.*

**Handläggare**  
Kajsa Sundström Van Zeveren  
Dag Hallén

**Datum**  
2020-09-30

**Vår beteckning**  
RUN/200316

**Ert Datum**  
2020-06-24

**Er beteckning**  
N2020/01752/JL

### Förvaltning av landsbygdsprogrammet

Som beskrivet ovan arbetar Region Värmland med regionala utvecklingsfrågor i hela vår geografi där både städer och landsbygd ingår. Den av riksdagen antagna landsbygdspropositionen slår fast att den nationella landsbygdspolitiken i sitt genomförande ska efterlikna den regionala tillväxtpolitiken, men samtidigt dras politikområdena isär på europeisk nivå, vilket kommer att komplicera genomförandet. Dessutom har Tillväxtverket fått en roll som samordnande myndighet för landsbygdsutveckling, medan förvaltningen av landsbygdsprogrammet alljämt återfinns hos Statens jordbruksverk och länsstyrelser. Detta skapar onödigt komplicerade system och riskerar att leda till ett ineffektivt genomförande av programmen. Ett sätt att lösa utmaningen med olika fonder och regelverk är att en och samma myndighet i Sverige sköter förvaltningen av alla fonder, förslagsvis Tillväxtverket.

En enhetlig regional nivå skapar nya möjligheter till ett effektivt och samordnat genomförande av den regionala tillväxtpolitiken utefter regionala förutsättningar. Helhetsansvaret för den territoriella utvecklingen inbegriper även territoriets landsbygder, vilket också adresseras i regionernas utvecklingsstrategier. Landsbygdsprogrammet är ett viktigt strategiskt verktyg för att möjliggöra regional och lokal utveckling i hela landet. Men de faktiska ekonomiska verktygen för att arbeta med landsbygdsutveckling saknas för de regionalt utvecklingsansvariga. Det är av stor vikt att regeringen i sin strategiska plan för jordbrukspolitiken beaktar det faktum att Sverige har en enhetlig regional nivå med ett samlat regionalt utvecklingsansvar, där det är angeläget att regeringen stödjer en samlad och effektiv förvaltning av medel kopplat till landsbygdsutveckling som går i linje med det regionala utvecklingsuppdraget.

*Region Värmland anser att förvaltningen av direktstöden till jordbruket bör ligga kvar på Länsstyrelsen och Jordbruksverket, men när vi tittar på det regionala tillväxtuppdraget så bör landsbygden inkluderas inom det vi idag kallar näringslivsutveckling.*

Regionala utvecklingsnämnden

**Handläggare**  
Kajsa Sundström Van Zeveren  
Dag Hallén

**Datum**  
2020-09-30

**Vår beteckning**  
RUN/200316

**Ert Datum**  
2020-06-24

**Er beteckning**  
N2020/01752/JL

Stina Höök (M)  
Ordförande

Stina Sjölin  
T f regional utvecklingsdirektör